

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан географічного факультету
 /Іван КАЛИНИЧ/
« 30 » червня 2022 року

СИЛАБУС ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ШКІЛЬНЕ ГЕОГРАФІЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.07 Середня освіта (Географія)
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород – 2022

Назва курсу	Шкільне географічне краєзнавство
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра фізичної географії та раціонального природокористування
Галузь знань, шифр та назва спеціальності, предметної спеціальності	01 Освіта/Педагогіка 014 Середня освіта 014.07 Середня освіта (Географія)
Викладачі курсу	Салюк Мар'яна Романівна
Профайл викладачів	https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/geograph-fiz_geo/staff
E-mail	maryana.salyuk@uzhnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://e-learn.uzhnu.edu.ua/user/profile.php?id=225
Мова викладання	Українська
Тривалість курсу	3 кредити ЄКТС / 90 годин
Обсяг курсу	44 годин – аудиторні заняття (30 години лекційні, 14 годин практичні роботи); 46 годин – самостійна робота студента.
Формат курсу	Очний. Проведення лекцій, практичних робіт, консультацій тощо.
Анотація до курсу	Курс «Шкільне географічне краєзнавство» ознайомлює здобувачів із теоретичними та практичними засадами географічного краєзнавства, для опанування методики географічно-краєзнавчих досліджень для підготовки майбутнього вчителя географії у здійсненні ним самостійної краєзнавчої роботи в закладах середньої освіти.
Ключові слова	Краєзнавство, географія, шкільне географічне краєзнавство
Мета та цілі курсу	Метою вивчення навчальної дисципліни «Шкільне географічне краєзнавство» є оволодіння теоретичними та практичними засадами шкільного географічного краєзнавства, опанувати методику географічно-краєзнавчих досліджень для підготовки майбутнього вчителя географії у здійсненні ним самостійної краєзнавчої роботи в закладах середньої освіти. Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей: ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя. ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 4. Здатність працювати в команді. ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних ехнологій. ЗК 11. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність). ЗК 12. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька

	компетентність). ФК 1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків. ФК 4. Здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації дитини до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання). ФК 5. Здатність до охорони життя та забезпечення здоров'я учнів (зокрема з особливими потребами) в освітньому процесі та позаурочній діяльності. ФК 6. Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури. ПК 2. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному). ПК 3. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України. ПК 5. Здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей. ПК 6. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України та свого регіону. ПК 7. Здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній і позашкільній роботі з учнівською молоддю.
Пререквізити курсу	Для вивчення освітнього компонента здобувачі освіти потребують базових знань з таких освітніх компонентів освітньої програми «Географія»: ОК 30 Методика навчання географії в закладах загальної середньої освіти; ОК 31 Методика позашкільної роботи з географії; ОК 23 Фізична географія України та методика її навчання.
Очікуванні результати навчання	Знати та розуміти теоретичні основи географічно-краєзнавчих досліджень, володіти сучасними методами та методичними прийоми застосування знань в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти). (РН 3); Знати історію розвитку географічного краєзнавства в Україні, уміти оперувати базовими категоріями та поняттями щодо навчання шкільного географічного краєзнавства в закладах освіти. (РН 5). Знати та вміти обґрунтувати методичні особливостей використання краєзнавчого принципу навчання як елементу дидактичної системи учителя географії. (РН 8). Знати регіональні аспекти краєзнавчих досліджень та географічно-краєзнавчі особливості своєї території; цінувати різноманіття та мультикультурність краю. (РН 11). Уміти формувати в учнів вміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати друкованою і цифровою картографічною продукцією при краєзнавчій характеристиці територій; використовувати літературні, картографічні та інтернет ресурси для краєзнавчої роботи. (РН 17). Характеризувати і оцінювати природні умови та ресурси рідного краю, його населення та господарство, оцінює роль і місце свого краю в сучасних

	суспільно-географічних процесах в Україні та світі; знає і розуміє географічні особливості свого адміністративного регіону. (РН 21). Знати принципи організації та проведення краєзнавчої роботи в школі; методичні особливості краєзнавчої роботи з учнями різних вікових груп. (РН 8). Вміти розробляти самостійні програми географічно-краєзнавчих досліджень території; застосовувати форми та методичні особливості організації краєзнавчих досліджень у загальноосвітніх навчальних закладах. (РН 24) Уміти планувати роботу краєзнавчого гуртка у школі; організувати краєзнавчу конференцію та оформити результати наукових досліджень. (РН 21, 24) Дотримується сам під час навчальних практик та формує відповідальне ставлення учнів до природи, повагу до культурних цінностей і традицій місцевого населення під час краєзнавчих екскурсій, походів і експедицій з учнівською молоддю. (РН 24).
Навчальні техніки та методи, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Словесні методи – лекція, бесіда, диспут. Наочні методи – виконання практичних робіт, усне опитування на лабораторних заняттях, ситуаційні завдання прикладного характеру, ілюстрації, демонстрації, презентації, реферати. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності – контроль за самостійною роботою студентів. Інтегровані (універсальні) методи. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності – поточне опитування, модульне контрольне опитування, підсумковий контроль.
Необхідне обладнання	Технічні засоби: дидактичні матеріали (електронний варіант лекцій, комплексні контрольні роботи; презентації тощо); технічні пристрої (мультимедійні апарати, стенди, моделі, Інтернет ресурси) для пред’явлення дидактичного матеріалу; - пакети завдань для модульного та підсумкового контролю; система віртуального навчання «Moodle»; офісні додатки; сервіс Google Meet. Обладнання: - прилади і матеріали лабораторії ґрунтознавства, кабінету геології.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Поточний контроль для змістового модуля № 1 включає виконання 7-ми практичних робіт, за виконання і захист яких можна максимально отримати 35 балів; контроль за самостійною роботою відбувається у формі перевірки презентації (максимальна оцінка 15 балів) та написання модульної контрольної роботи для виявлення рівня теоретичних та практичних знань, яка максимально оцінюється у 50 балів. Разом за модуль 100 балів. Поточний контроль для змістового модуля № 2 включає виконання також 7-ми практичних робіт, за виконання і захист яких можна максимально отримати 35 балів; контроль за самостійною роботою відбувається у формі перевірки проєкту (максимальна оцінка 15 балів) та написання модульної контрольної роботи для виявлення рівня теоретичних та практичних знань, яка максимально оцінюється у 50 балів. Разом за модуль 100 балів. Модульний контроль є необхідним елементом модульно-рейтингової технології навчального процесу. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Шкільне географічне краєзнавство» проводиться двічі на семестр, згідно розкладу модульних контролів визначених навчальною частиною в межах годин, які відведені на практичні заняття. До модульної контрольної роботи допускаються здобувачі, які виконали усі види передбачених завдань. Максимальна кількість балів одержаних під час

контрольної роботи становить 50 балів.

Виконання модульної контрольної роботи передбачає надання відповідей на тести та теоретичні питання. Робота містить 10 тестів, за кожен правильну відповідь з яких здобувач отримує по 1 балу (разом 10 балів), та три теоретичних запитання, які максимально оцінюються по 15 балів за кожне (разом 40 балів).

Перескладання підсумкового модульного контролю здобувачами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці, проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного. Позитивні оцінки з модульного циклу не підвищуються.

Під час другого модульного контролю викладач оголошує загальну кількість балів накопичених студентом. Якщо студент набрав 60 і більше балів, то екзамен може бути виставлений за результатами модульних контролів на момент оголошення результатів. У разі, якщо здобувач бажає поліпшити свою оцінку, він складає екзамен за всією програмою навчальної дисципліни. При цьому в підсумковій оцінці не враховуються накопичені бали.

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення семестрового контролю усна за змістом і структурою екзаменаційних білетів, які розглядаються та затверджуються на засіданні випускової кафедри.

Якщо студент за результатами підсумкового модульного контролю набрав 60 і більше балів, а на екзамені отримав менше 60 балів, то викладач має право з метою з'ясування повноти оволодіння програмою дисципліни, сформованості умінь та навичок, поставити додаткові питання в межах програми навчальної дисципліни. Підсумкова оцінка з дисципліни визначається викладачем з врахуванням балів, отриманих за відповіді на додаткові питання. Під час відповіді на питання екзаменаційного білета враховується чіткість, логічність і послідовність викладу матеріалу, культура мовлення, вміння аналізувати, порівнювати, робити узагальнення та висновки.

Критерії оцінювання зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на першому занятті.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	
90 – 100	A	відмінно	зараховано	
82-89	B	добре		
74-81	C			
64-73	D	задовільно		
60-63	E			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	

Підсумковий контроль, форма	Екзамен у формі усної перевірки знань
------------------------------------	---------------------------------------

Зміст курсу	<i>Змістовий модуль 1. Науково-методичні засади шкільного географічного краєзнавства</i> Тема 1. Вступ до географічного краєзнавства. Предмет, мета і завдання курсу «Шкільне географічне краєзнавство». Національне краєзнавство як сукупність дисциплін, що вивчають простір (географічне краєзнавство), час (історичне краєзнавство) та соціум і людину (соціальне краєзнавство). Сутність географічного краєзнавства. Шкільне, суспільне та державне краєзнавство. Методи краєзнавчих досліджень та методи проведення краєзнавчої роботи в школі. Тема 2. Основні вектори розвитку географічного краєзнавства та його історичні етапи. Періодизація розвитку географічного краєзнавства: витоки – початки – становлення – утвердження. Стихійно- і цілеспрямовано-описовий етап географічного краєзнавства України. Формування організаційних форм та розквіт краєзнавства на початку ХХ ст. та етап складних трансформацій в умовах радянської тоталітарної системи. Відродження географічного краєзнавства у незалежній Україні. Тема 3. Розвиток географічного краєзнавства в Україні. Етапи формування і розвитку географічного краєзнавства. Періодизація розвитку географічного краєзнавства: витоки – початки – становлення – утвердження. Стихійно- і цілеспрямовано-описовий етап географічного краєзнавства України. Формування організаційних форм та розквіт краєзнавства на початку ХХ ст. та етап складних трансформацій в умовах радянської тоталітарної системи. Відродження географічного краєзнавства у незалежній Україні. Тема 4. Наукові засади розвитку географічного краєзнавства. Внесок географічного краєзнавства у розвиток теорії географічних досліджень. Поєднання краєзнавства та суспільно-географічних досліджень на регіональному рівні. Необхідність детальних краєзнавчих досліджень при проведенні децентралізації та формуванні місцевих громад. Соціальне значення географічного краєзнавства. Використання результатів краєзнавчих досліджень для розвитку туризму. Тема 5. Методи, джерела і форми географічного краєзнавства. Особливість краєзнавчих джерел. Групування, типологія і систематизація джерел. Писемні джерела. Речові джерела та матеріальна культура. Мовні джерела Тема 6. Функції географічного краєзнавства: теоретична, практична, пропедевтична, педагогічна. Запровадження курсу шкільне географічне краєзнавство – виконання пропедевтичної функції краєзнавства. Важливість фахового оформлення краєзнавчих досліджень та написання посібників із краєзнавства. Роль краєзнавства у підвищенні ефективності навчально-виховного процесу в школі. Патріотичне та екологічне виховання під час краєзнавчої роботи. <i>Змістовий модуль 1. Краєзнавча характеристика України та Закарпатської області. Краєзнавча робота в школі.</i> Тема 7. Краєзнавча характеристика України та Закарпатської області. Особливості географічного положення та її історичного розвитку. Компонентна та ландшафтна структура природних комплексів, зміни біорозмаїття території. Заселеність та освоєність території, культурні ландшафти. Структурні зміни у господарстві та способі життя населення. Регіональні відміни території України та Закарпатської області. Тема 8. Методичні особливості дослідження природних краєзнавчих об'єктів у шкільних курсах географії. Нормативні документи, що визначають краєзнавчу роботу в школі. Робота краєзнавчих гуртків, форми
---------------------------	---

	і методи проведення. Організація факультативних занять з краєзнавства. Краєзнавчі музеї в школах та їх географічна складова. Краєзнавчі конференції та турніри, екскурсії та мандрівки. Тема 9. Методичні особливості дослідження суспільно-географічних краєзнавчих об'єктів у шкільних курсах географії. Районування України. Краєзнавче районування. Вивчення місцевих трудових навичок, технологій, ментальних особливостей при розміщенні нових виробництв. Комплексне суспільне краєзнавче дослідження території. Тема 10. Системний підхід до організації краєзнавчої роботи в школі. Напрями досліджень історії та географії краю крізь призму часу. Джерела з географії та історії краю Комплексне дослідження населеного. Соціальна історія краю. Видатні постаті у краєзнавчих дослідженнях. Пам'ятки історії, архітектури, культурної та природної спадщини, як об'єкти вивчення шкільного географічного краєзнавства. Тема 11. Форми проведення краєзнавчої роботи в закладах освіти. Організація і зміст позакласної краєзнавчої роботи. Форми і методи вивчення свого краю. Підведення підсумків краєзнавчої роботи. Шкільний краєзнавчий музей. Основні принципи організації та діяльності музею. Комплектування фондів. Фондова робота. Підготовка й проведення екскурсій у шкільному музеї. Краєзнавчі мандрівки та екскурсії. Туристично-географічне краєзнавство. Шкільна профорієнтаційна діяльність в сфері географії та туризму. Тема 12. Методика організації роботи краєзнавчого гуртка та туристсько-краєзнавчих заходів вчителем географії. Краєзнавство і туризм. Туристичне краєзнавство. Туристичні ресурси та їх комплексна оцінка. Туристичне районування території України та Закарпаття. Туристичні регіони та зони.
Література для вивчення дисципліни	Основна література 1. Основи краєзнавства: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / кол. авт.; за заг. ред. чл.-кор. НАНУ О. П. Реєнта. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 276 с. 2. Кузьма-Качур М.І., Горват М.В. Основи краєзнавства. Навчальний посібник. Київ: Ліра-К, 2017. – 256 с. 3. Олішевська Ю. А. Шкільне географічне краєзнавство. Навчальний посібник. К.: «ФО-П Кравченко». 2020. – 175 с. 4. Кузьма-Качур М. І., Горват М. В. Основи краєзнавства: навч. посібн. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. – 256 с. 5. Методичні матеріали до вивчення курсу “Географія Карпатського регіону” / М. Салюк, М. Микита, Ужгород: Видав. УжНУ “Говерла”, 2020. – 76 с. Допоміжна література 1. Бенедюк В. В. Технології застосування краєзнавчого принципу при вивченні географії у 6 класі // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / [редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя: КПУ, 2015. Вип. 41 (94). С. 407 – 414. 2. Заставецька Л. Б. Організація краєзнавчо-туристичної роботи в школі: курс лекцій. – Тернопіль: Видавничий центр ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2011. – 104 с. 3. Загальна методика навчання географії: Підручник / О. М. Топузов, В.М. Самойленко, Л. П. Віжнікіна. – К. : ДНВП «Картографія», 2012. – 512 с. 4. Бенедюк В. В. Технології застосування краєзнавчого принципу в процесі вивчення фізичної географії України // Педагогіка формування

	творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. / [редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя: КПУ, 2015. Вип. 40 (93). С. 382 – 389. 5. Збірник програм для гуртків, творчих об'єднань туристсько-краєзнавчого та еколого-натуралістичного напрямів: (для позашк. та загальноосвіт. навч. закл.) / Хмельниц. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти, Хмельниц. обл. центр туризму і краєзнавства учнів. молоді, Хмельниц. обл. еколого-натураліст. центр учнів. молоді ; [уклад.: В. Ю. Іова та ін.]. – Вид. 2-ге, допов. і переробл. – Кам'янець-Подільський : [Б. в.], 2008. – 233с. 6. Рудницька Н.Ю. Використання вчителями краєзнавчого матеріалу в навчально-виховному процесі: історико-педагогічний аспект / Н.Ю. Рудницька. Режим доступу до дж.: http://studentam.net.ua/content/view/7801/97 7. Мариняк Я.О. Географічне краєзнавство та методика його викладання. Навч. методичний посібник. – Тернопіль: Видавничий центр ТДПУ імені Володимира Гнатюка, 2003. – 64 с. 8. Шищенко П., Муніч Н. Географічне краєзнавство: зміст, понятійно-термінологічний апарат, місце в географічній освіті // Історія укр. геогр. Спец. випуск: Краєзнавство. – 2001. – Вип. 4. – С. 6-8. 9. Шкільне краєзнавство: навчальний посібник / В.С. Прокопчук; наук. ред. П.Т. Тронько; МОН України, Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. Івана Огієнка. – К.; Кам'янець-Подільський: Кондор, 2010. – 278 с.
Інформаційні ресурси	1. Краєзнавство. Географія. Туризм https://www.facebook.com/geography.ua/ 2. Національна спілка краєзнавців України - http://nsku.org.ua/?cat=16 3. Закарпатський краєзнавчий музей - https://www.zkmuseum.com/ 4. Інтерактивні карти - https://pzf.land.kiev.ua/pzf7-13.html 5. http://www.geograf.com.ua/ 6. http://geopom.at.ua/ 7. http://rozumniki.net/catalog/products/geografiya 8. http://geo-klass.at.ua/ 9. http://www.elib.nplu.org 10. https://tourlib.net/geogr.htm 11. http://www.nbu.gov.ua/ 12. http://nsku.org.ua/
Питання для підсумкового контролю	1. Охарактеризуйте зміст краєзнавства, його об'єкт і предмет та поняття «край». 2. Охарактеризуйте географічне краєзнавство як складову частину національного краєзнавства. 3. Розкрийте зміст краєзнавчого принципу навчання. 4. Охарактеризуйте головні функції географічного краєзнавства. 5. Вимоги до відбору навчального краєзнавчого матеріалу. 6. Охарактеризуйте прийоми застосування краєзнавчого принципу та його методичне значення при вивченні географії. 7. Охарактеризуйте літописи Київської Русі як джерела краєзнавчих матеріалів. 8. Проаналізуйте краєзнавчі ідеї видатного чеського педагога-гуманіста і просвітителя XVII ст. Яна Амоса Коменського. 9. Розкрийте педагогічний внесок Ушинського К. Д. у розвиток шкільного географічного краєзнавства та реалізацію його ідей у теорії та практиці освітньої діяльності. 10. Становлення наукового Товариства дослідників Закарпаття та організація його роботи. 11. Вклад Тутковського П. А. у розвиток наукового краєзнавства.

	12. Відображення географічного краєзнавства у методичних та навчальних посібниках 50-х – 80-х років ХХ століття. 13. Розвиток вітчизняного географічного краєзнавства впродовж ХХ століття та у нинішній час. 14. Шкільний краєзнавчий рух у незалежній Україні. 15. Охарактеризуйте методи досліджень у краєзнавстві. 16. Проаналізуйте основні джерела краєзнавства. 17. Дайте характеристику основних напрямів вивчення рідного краю. 18. Охарактеризуйте форми краєзнавства, виділені у залежності від мети та завдань досліджень (державне, освітнє, суспільне). 19. Освітнє краєзнавство у формуванні компетентної особистості. 20. Туристські форми краєзнавчої роботи. 21. Стаціонарні форми краєзнавчої роботи. 22. Охарактеризуйте методичні особливості досліджень природних краєзнавчих об'єктів школярами. 23. Загальна характеристика типових природних об'єктів Закарпатської області. 24. Унікальні природні об'єкти Закарпатської області. 25. Природоохоронні території Закарпатської області. 26. Краєзнавчий принцип навчання географії у загальноосвітній школі. 27. Методичні особливості краєзнавчих досліджень населення краю. 28. Методичні особливості краєзнавчих досліджень територіальної організації господарства. 29. Дайте загальну характеристику провідних підприємств Закарпатської області. 30. Охарактеризуйте одне з місцевих підприємств (на вибір) та обґрунтуйте особливості методики його дослідження при вивченні географії у загальноосвітній школі. 31. Обґрунтуйте приклад зв'язку різних форм краєзнавчої роботи при вивченні географії у загальноосвітній школі. 32. Охарактеризуйте зміст та основні напрями діяльності музею. 33. Значення Закарпатського обласного краєзнавчого музею ім. Тиводара Легоцького як наукового, освітнього та культурного об'єкту. 34. Шкільний музей як центр краєзнавчої роботи. 35. Облаштування краєзнавчої географічної експозиції шкільного музею. 36. Дайте загальну характеристику культурно-історичної спадщини Закарпаття. 37. Дайте загальну характеристику пам'яток Закарпаття. 38. Охарактеризуйте екскурсійні об'єкти замків Закарпаття. 39. Розкрийте зміст, значення та види краєзнавчих екскурсій. 40. На одному з прикладів охарактеризуйте методичні особливості проведення краєзнавчої екскурсії у природу при вивченні географії у загальноосвітній школі. 41. На одному з прикладів охарактеризуйте методичні особливості проведення краєзнавчої екскурсії на підприємство при вивченні географії у загальноосвітній школі. 42. Розкрийте зміст і значення краєзнавчого гуртка. 43. Охарактеризуйте методичні особливості роботи краєзнавчого гуртка. 44. Загальна характеристика походів. 45. Особливості організації багатоденних туристсько-краєзнавчих походів. 46. Системний підхід до організації краєзнавчої роботи.
--	---